

Els envelats dels germans Viñals i Berenguer a Terrassa

Fou a mitjans del segle XIX, a partir de la gran passió pel ball que s'havia donat a Catalunya a començaments d'aquell mateix segle, quan els envelats es constituïren en un autèntic art de l'arquitectura efímera i en el màxim símbol de les festes majors, entre elles la de Terrassa.

Una de les cases d'adornistes o d'enveladors dedicada a bastir tendals per a la Festa Major a la ciutat fou la dels germans Agustí i Antoni Viñals i Berenguer, de Barcelona, un dels primers treballs dels quals el trobem per la Festa Major de 1876, en què es van ocupar de la decoració dels casinos de Terrassa. Entre ells, el Casino del Comerç, amb un envelat rodejat de llums de gas, o el Casino dels Artesans, amb una bella il·luminació veneciana.

Agustí y Antoni Viñals, adornistas fou una empresa que, des de mitjans del segle XIX, es dedicava a bastir envelats per a tota classe de festes, subministrar mobiliari teatral, catifes i otomanes, així com al muntatge de lluminària mitjançant vistoses aranyes de vidre alimentades per gas. Una de les dades més antigues que he documentat sobre aquesta casa és la referent a l'envelat col·locat durant les festes de Sant Bartolomé a Igualada, l'agost de 1851. També l'ornament encarregat per al ball organitzat per la Societat de Sant Tomàs de Barcelona, celebrat a principis de desembre de 1856, al Teatre Principal.

D'altra banda, el 1860, també trobem Agustí Viñals domiciliat al carrer de Xuclà, 5, on figurava com a adornista de les cases consistorials de Barcelona i guarda-roba dels teatres Principal i Circo.

Tornem a tenir referències d'aquests adornistes a la premsa local els anys 1882 i 1883, en què s'informa que s'havien

Anunci publicat a la pàgina 4 del diari El Coliseo, del 6 d'octubre de 1883

ocupat de l'ambientació de diversos locals de ball de la ciutat durant les festes majors d'aquells dos anys. Per exemple, a la pàgina 6 d'*El Eco de Tarrasa*, del 8 de juliol de 1883, apareixia aquest comentari:

«En cuanto a los locales, bien sabe el adornista Vinyals llevarse los cuartos de los tarrasenses (se nos pegó algo de los yankees), pero en cambio presenta las salas que es un primor.»

El 1883, la casa Viñals va cobrar de l'Ajuntament 1.250 pessetes pels seus treballs.

Tres anys més tard, el juliol de 1886, la premsa local ens informa que la casa Viñals s'ha ocupat de bastir un envelat artístic als jardins del Cercle Egarenc.

En aquelles dates, el seu taller estava domiciliat a la ronda de Sant Antoni, 71, a nom dels germans Viñals, i, a la mateixa ronda, al número 21, l'Antoni va regentar també una drogueria fins al 20 de gener de 1891, quan s'hi declarà un incendi que en destruí tot l'interior.

Fou el mateix any que, durant el mes de setembre, l'Antoni va morir. Aleshores, la firma passà a anomenar-se A. Viñals Berenguer i es va domiciliar al carrer de Villarroel, 7, de Barcelona, des d'on es continuaven oferint els mateixos serveis.

Capçalera de factura d'Agustí Viñals i Berenguer, 1900

A banda d'aquesta feina, l'Agustí treballava també per a diverses companyies teatrals i líriques com a atrezzoista i responsable del guarda-roba. És el cas d'entitats com el Teatre Odeón de Barcelona, el 1867, la Companyia Dramàtica Castellana i Catalana, amb la qual treballava des del 1882, o per al Gran Teatre del Liceu de Barcelona, on el trobem citat a partir de la temporada 1886-1882. També va col·laborar amb els escenògrafs Francesc Soler i Rovirosa (Barcelona, 24 de juny de 1836 – 27 de novembre de 1900) i Maurici Vilumara i Virgili (Barcelona, 28 d'abril de 1848 – Barcelona, 21 de juny de 1930), en l'elaboració de les construccions decoratives del Cercle Artístic de Barcelona, el 1895. Hem de tenir en compte que a Catalunya molts dels primers enveladors estaven relacionats amb el món de l'attrezzo teatral.

El febrer de 1893 Agustí Viñals i Berenguer, conegut com *el Chiquet*, va decorar els Salons del Casino Industrial Tarrasense per a les festes del Carnestoltes, però, per culpa d'un malentès amb la comissió de festes d'aquella entitat, tots els treballs realitzats foren retornats, amb el consegüent malestar que allò va provocar entre l'empresa i l'entitat.

Amb motiu de la Festa Major de Terrassa de 1903, Agustí Viñals va fer un vistós tendal per als balls celebrats a la rambla d'Ègara, quatre pavellons per a la *kermesse* organitzada als jardins dels magatzems de Freixa i Sans, i la tribuna de músics del Passeig, on actuà la Banda d'Albuera i les dels diferents casinos de la ciutat.

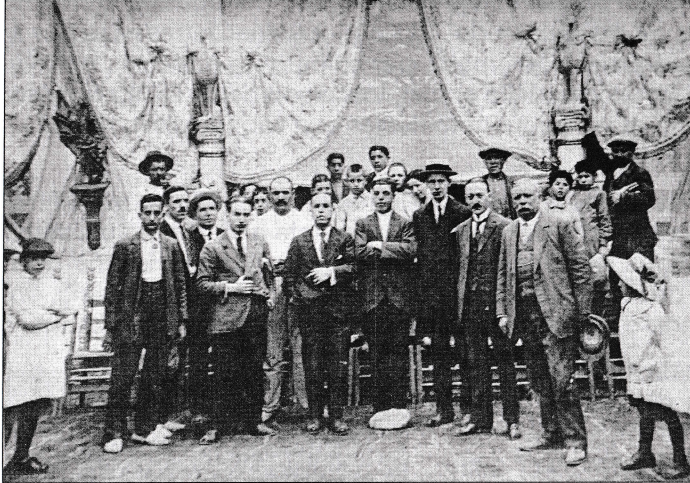
Durant la Festa Major de 1908 s'encarregà d'ornar el Teatre Principal amb motiu del certamen literari organitzat per la Joventut Catòlica, en el qual la Flor Natural fou atorgada al poeta Josep Carner i Puig-Oriol (Barcelona, 9 de febrer de 1884 – Brussel·les, 4 de juny de 1970), a qui el setmanari *La Escena catalana*, del 15 de juliol de 1908, anomenava *Pepito Carner*, i qui va escollir com a reina de la Festa Maria Barata i Rocafort (Terrassa, 26 de gener de 1891 – Barcelona, 27 de desembre de 1983). Per a aquella mateixa festa Viñals també va muntar un magnífic tendal destinat als balls celebrats a la plaça Major i va decorar el Saló del Círcul Egarench per als seus balls de nit, una decoració que va ser molt alabada per la premsa local.

Per a la Festa Major de 1910 s'ocupà dels decorats de la festa benèfica organitzada al Teatre Alegria i, el 1912, dels ornaments per al festival escolar que es va

Maria Barata i Rocafort, 1908.

Fotògraf: Joan Vilatoba i Fígols Sabadell, 15 de febrer de 1878 – 18 de febrer de 1954). La fotografia fou reproduïda a la pàgina 6 de la revista Feminal, del 27 de setembre de 1908.

Tendal bastit per a la Festa Major de Sant Pere de 1914

Procedència: Joan Pujades i Escudé. Arxiu Tobella

celebrar al Passeig durant la Festa Major i que va comptar amb focs d'artifici i globus aerostàtics. Una Festa Major que va coincidir amb la celebració a la ciutat del III Congrés de la Federació d'Esperantistes Catalans, al Casino del Comerç.

A partir de 1919, el negoci apareix sota el nom d'A. Viñals i Cia., amb despatx al carrer d'Urgell, 65, i els magatzems, al de Sepúlveda, 146. Posteriorment, el 1927, aquest negoci figura com a A. i A. Viñals, del qual són socis titulars Antoni Viñals i Serra i Agustí Viñals i Vilamala (mort a Barcelona el 22 de novembre de 1942), domiciliats al carrer de Villarroel, 62, i al de Sepúlveda, 167, respectivament.

Sobre la història i l'evolució dels envelats a Catalunya pot consultar-se L'envelat, vet aquí el símbol de la festa major tradicional. Catàleg de l'exposició duta a terme amb motiu del Bicentenari de la Festa Major de Gràcia. Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya (2017)

Ana Fernández Álvarez
anacampanadas@gmail.com